

L'ICO, pioner en l'aplicació de la radioteràpia estereotàxica extracranial en tumors de pulmó

L'Institut Català d'Oncologia és el primer centre públic de l'Estat que aplica la radioteràpia estereotàxica extracranial en tumors de pulmó. Aquesta innovadora tècnica està indicada per a pacients amb tumors petits de pulmó que no es poden operar. La primera intervenció es va fer el passat mes de juliol al centre de l'Hospitalet, i es calcula que es tractaran entre 2 i 3 pacients cada mes.

Tenir en compte la respiració

La radioteràpia estereotàxica extracranial s'inclou en la denominada radioteràpia en 4 dimensions, i té en compte el moviment que pot fer el tumor durant el tractament com a conseqüència de la respiració del pacient. S'estudien els moviments respiratoris del malalt i s'incorporen a la planificació del tractament. En alguns casos, es pot sincronitzar la sortida del feix de radiació amb aquest moviment. També és una tècnica de radioteràpia guiada per la imatge, perquè es fa un TAC abans d'iniciar el

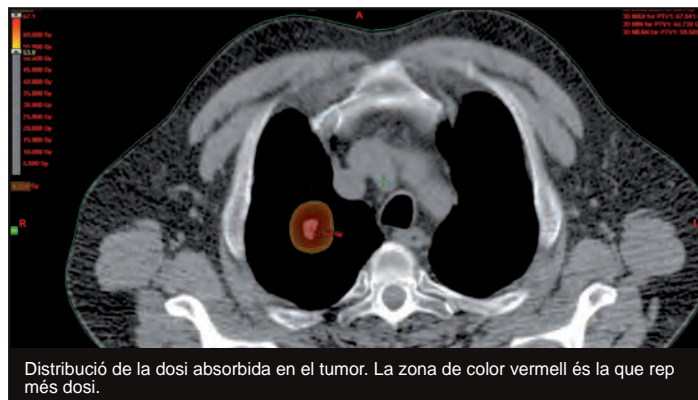
tractament. Tot això permet tractar amb més eficàcia i seguretat tumors petits de pulmó que requereixen un tractament d'alta precisió.

Menys sessions, més radiació

Fins ara els pacients amb petits tumors de pulmó que no es podien operar se sotmetien a un tractament de radioteràpia convencional que consistia en unes 30 o 35 sessions a raó de cinc per setmana. Amb la radioteràpia estereotàxica extracranial el pacient tan sols necessita 3 sessions, en les quals el tumor rep fins a 9 vegades més radiació que en les sessions

convencionals (en una normal la dosi de radiació és de 2 gray i en aquestes de 18 gray).

A més de reduir el nombre de sessions, aquest tractament ofereix molts millors resultats que la tècnica convencional: mentre que amb la radioteràpia estàndard s'aconsegueix el control de la malaltia en el 50-55% dels casos, amb la radioteràpia estereotàxica extracranial s'arriba al 80-90%.

El Servei d'Oncologia Radioteràpica de Badalona aconsegueix la certificació de qualitat ISO 9001:2000

El Servei d'Oncologia Radioteràpica de l'ICO Badalona ha obtingut la certificació de qualitat ISO 9001:2000, després de superar sense cap incidència oberta l'auditoria corresponent que va tenir lloc el mes de juny passat.

El Servei d'Oncologia Radioteràpica de Badalona va implantar el sistema de Gestió de Qualitat l'any 2000. El seu objectiu és garantir tant la seguretat dels pacients i treballadors en l'aplicació del tractament com la seva satisfacció en el procés assistencial. A principi de l'any 2006 es van començar els treballs per adaptar el Sistema de Gestió de Qualitat a la norma ISO.

Millora continuada

El procés d'acreditació, en el qual han participat tots els professionals del Servei, va començar amb una anàlisi de totes les etapes del procés assistencial, tècnic i de gestió –es van estudiar 11 processos amb unes 150 activitats– i es van proposar unes 100 accions de millora i control que s'han incorporat als procediments de treball. També s'han definit

una sèrie d'indicadors de qualitat que són recollits i analitzats mensualment per la Comissió de Qualitat, que discuteix les incidències i, si cal, proposa les accions correctives o de millora pertinents.

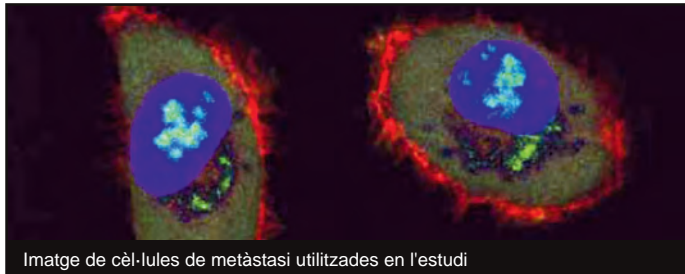
La certificació acredita la qualitat del Servei d'Oncologia Radioteràpica de l'ICO Badalona.

Una alteració epigenètica provoca metàstasi en humans

Un equip dirigit per Manel Esteller, director del Programa de Recerca en Epigenètica i Biologia del Càncer, ha descrit el mecanisme que explica com les cèl·lules tumorals s'escapen del seu lloc d'origen i fan metàstasi als ganglis limfàtics. El treball, que es publica a la revista *Proceedings of the National Academy of Sciences (PNAS)*, podria servir per predir el risc de patir metàstasi i per millorar els tractaments.

Producció de microRNA

Els científics han descobert que les cèl·lules tumorals tenen una pèrdua d'activitat d'unes petites molècules, denominades microRNA. Aquestes són les responsables de frenar el creixement i la divisió de les cèl·lules sanes, així com de fixar-les al teixit corresponent. En el desenvolupament d'un càncer aquests microRNA deixen de produir-se perquè uns grups químics, denominats grups metil, en bloquegen l'expressió. Això fa que la cèl·lula es comenci a dividir frenèticament, es desenganxi del substrat i migri a estructures veïnes, com els ganglis limfàtics, i també a òrgans llunyans.

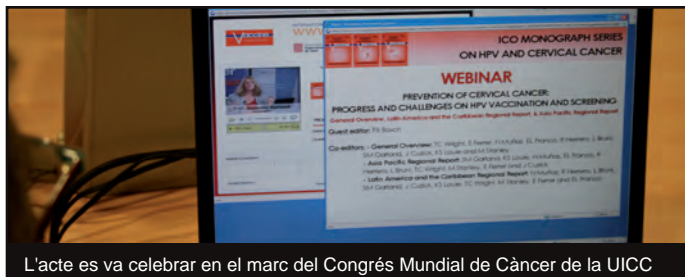

Imatge de cèl·lules de metàstasi utilitzades en l'estudi

Molt bona acollida de la jornada online sobre VPH i càncer

Prop de mil persones van participar en el seminari online "Beating cervical cancer: Experts discuss new information", que va organitzar el Centre d'Informació OMS/ICO sobre VPH i càncer de coll d'úter el passat 28 d'agost. Xavier Bosch, cap del Programa de Recerca en Epidemiologia del Càncer, va ser un dels sis experts mundials que van debatre les darreres novetats en la lluita contra el càncer de cèrvix. Les persones que seguien la conferència per Internet podien plantejar dubtes i preguntes als experts.

La jornada va servir per presentar les tres darreres monografies que ha elaborat el Centre d'Informació sobre VPH, una d'informació general sobre el VPH, el càncer de coll d'úter i les vacunes, i dues específiques, una sobre Amèrica del Sud, i l'altra sobre l'àrea de l'Àsia-Pacífic. L'esdeveniment formava part del programa del Cancer World Congress, organitzat per la International Union Against Cancer (UICC) a Suïssa. La jornada es podrà consultar a internet uns 3 mesos i fins llavors es pot continuar plantejant preguntes als experts.

L'acte es va celebrar en el marc del Congrés Mundial de Càncer de la UICC

La radioteràpia en alta dosi, bona opció en meningiomes

La radioteràpia d'alta dosi i de precisió és una bona opció en el tractament del meningioma atípic i maligne, ja que en redueix significativament la incidència de recaigudes i podria augmentar la supervivència dels pacients. Així ho conclou un estudi publicat a la revista *International Journal of Radiation: Oncology Biology Physics*, en el qual ha participat Salvador Villà, del Servei d'Oncologia Radioteràpica de l'ICO Badalona.

Una patologia poc freqüent

El meningioma atípic i maligne és una patologia molt poc freqüent, suposa un 10% de tots els meningiomes, i se'n donen uns sis casos per milió d'habitants. No obstant això, és de mal pronòstic i la mortalitat als tres anys se situa entre el 50 i el 60%.

En l'estudi s'ha registrat la supervivència de 119 persones sotmeses a radioteràpia d'alta dosi i s'ha comparat amb la que recullen altres estudis en els quals els pacients no rebien aquest tractament. Els resultats indicarien una reducció de les recaigudes i un augment de supervivència aproximadament del 20%, una dada que han de confirmar estudis posteriors.

La radioteràpia d'alta dosi pot augmentar la supervivència en meningiomes atípics i malignes

S'implanten millores en el sistema d'identificació dels pacients

La correcta identificació del pacient és una mesura imprescindible per prevenir errors en l'administració dels tractaments. En els darrers dos anys, l'ICO ha estat treballant per millorar la identificació dels malalts en tots els àmbits d'assistència: hospitalització, braquiteràpia, radioteràpia i hospital de dia.

Entre d'altres accions, s'han establert uns procediments per a la identificació dels malalts i s'avalua sistemàticament el grau de compliment en els diferents serveis. En els tres centres s'ha implantat un sistema d'identificació amb fotografia digital en els tractaments amb radioteràpia. Els hospitals de dia de Girona i Hospitalet, per la seva banda, han incorporat nous equips que permeten crear les polseres identificatives de manera automàtica, un sistema que properament s'implantarà a Badalona.

L'ICO ha incorporat nous equips per crear polseres identificatives

Experts de l'ICO coordinen el manual 'Control de símptomes en pacients amb càncer avançat i terminal'

Un equip de metges del Servei de Cures Pal·liatives de l'ICO Hospitalet ha coordinat la segona edició del manual *Control de símptomes en pacients amb càncer avançat i terminal*. L'obra, que recull de manera accessible tota la informació sobre l'abordatge d'aquests pacients oncològics, ha estat publicada per l'editorial Arán, amb el patrocini de Mundipharma Pharmaceuticals.

Més informació

El nou manual, coordinat per Xavier Gómez Batiste, Josep Porta i Albert Tuca, és una versió actualitzada i millorada de la primera, que es va publicar l'any 2004, i que van coordinar els mateixos professionals. S'hi han ampliat els aspectes relacionats amb l'avaluació de símptomes i el control emocional

del pacient, i s'han inclòs nous apartats, com les tècniques intervencionistes en analgèsia espinal, l'avaluació emocional, l'abordatge de la ideació suïcida o la síndrome de desmoralització.

Destinat al personal sanitari de qualsevol especialitat que tingui contacte amb malalts de càncer, el manual identifica les molèsties que apareixen en els pacients amb càncer avançat i terminal, les causes més habituals, com s'han d'avaluar i el tractament més adequat. El llibre, en el qual han col·laborat més de 30 professionals de diferents disciplines i centres, no es limita a recopilar els protocols existents, sinó que conjuga el coneixement teòric, l'evidència científica, amb l'experiència pràctica dels professionals.

Primera Jornada de la Xarxa ICO

El proper 31 d'octubre se celebra la I Jornada de la Xarxa ICO. La trobada, que es farà a l'Hospital d'Igualada, reunirà per primera vegada especialistes dels tres centres ICO i dels 15 hospitals comarcals amb els que hi té establert conveni de col·laboració. A la reunió es tractaran temes com els programes de cribratge o l'atenció continuada intercomarcal.

L'ICO participa en el desplegament del Pla Director a Tarragona

El passat 30 d'agost, Ramon López, conseller delegat de l'ICO, va signar un conveni amb SAGESA—empresa gestora de l'Hospital Sant Joan de Reus— el Departament de Salut i el CatSalut. L'objectiu de l'acord és millorar l'atenció oncològica en general i facilitar l'accés de la població de la demarcació de Tarragona a la tecnologia per al diagnòstic i el tractament del càncer.

La signatura d'aquest conveni és el primer pas que ha de permetre posteriors aliances amb d'altres proveïdors de salut en les quals s'establiran procediments específics per tal de descentralitzar els tractaments i els procediments oncològics a tota la demarcació de Tarragona.

Nou conveni de col·laboració

La Fundació ICO ha signat un nou conveni de col·laboració; en aquesta ocasió amb l'Ajuntament de Girona. Aquest acord, el primer a la comarca del Gironès, és el dissetè que signa la Fundació amb ajuntaments catalans.

Es pot sobreviure al càncer

Aquest és el lema de la campanya que ha iniciat l'Ajuntament d'Abrera amb la col·laboració de la Fundació ICO. L'objectiu és conscienciar la població del fet que el càncer és una malaltia que es pot curar.

Breus

Guia d'activitats docents La Direcció de Formació i Docència ha editat una Guia que recull totes les activitats formatives del període 2008-2010. L'oferta formativa inclou més de 60 activitats docents que engloben tots els aspectes relacionats amb l'oncologia. Destaquen tres màsters, el de Cures Pal·liatives, que arriba a la sisena edició, el d'Infermeria Oncològica, i el d'Atenció Familiar i Social. Els cursos, presencials, online o mixts, tenen acreditació acadèmica. Tota la informació està disponible a l'apartat de Formació de la intranet i de la web.

Projectes de recerca de Mútua Madrileña

Dos projectes de recerca de l'ICO, un de Girona, encapçalat per David Gallardo, i l'altre de l'Hospitalet, dirigit per Manel Esteller, han estat seleccionats en la V convocatòria per a l'adjudicació d'ajudes a la recerca mèdica de la Fundació d'Investigació Mèdica Mútua Madrilenya. En la V Convocatòria d'ajudes a la recerca es van presentar 734 projectes de tot Espanya, dels quals s'han finançat 167 per un import total de 6.868.423,12€ [\[+\]](#) [intranet](#)

Participació en diferents congressos El 18 i 19 de setembre Oviedo va acollir les Jornades Nacionals de la Sociedad Española de Enfermería Oncològica. En la trobada, que duia per títol "Calidad y seguridad para el paciente oncológico" hi van participar diversos professionals de l'ICO, que van presentar una ponència sobre control nutricional, un pòster sobre la cartera de serveis de l'ICO i van participar en dos grups de treball. D'altra banda, professionals de l'ICO també van ser presents al Congrés de l'Associació Europea de Neurooncologia, que es va celebrar a Barcelona del 12 al 14 de setembre. [\[+\]](#) [intranet](#)

Jornada sobre càncer de cap i coll El 26 de setembre se celebra una Jornada sobre Càncer de cap i coll que aplega especialistes dels tres ICO. En la trobada, que es farà a Girona, es discutiran les darreres novetats en el tractament d'aquest tipus de tumors.

“La feina de zelador té una vessant humana molt enriquidora”

David Redón Viñas,
Responsable de Consergeria de l'ICO l'Hospitalet

Nascut a Barcelona el gener de 1976, David Redón ha viscut pràcticament tota la seva vida a El Prat de Llobregat. Està casat amb la Sofia des de fa pocs mesos i des de fa prop d'un any i mig és el responsable de consergeria de l'ICO l'Hospitalet.

Quan i com vas arribar a l'ICO?

Vaig començar el juliol de 1997, ara fa més d'onze anys. Jo estudiava –estava acabant FP II de tècnic especialista en electrònica i començava la carrera d'Enginyeria– i necessitava treballar per pagar-me els estudis. Em vaig assabentar que buscaven zeladors a l'ICO i vaig pensar que seria una bona oportunitat, i em vaig presentar.

I fins ara.

Sí, a l'entrar a treballar aquí em va agradar la feina, perquè té una vessant humana i de relació amb les persones molt enriquidora. Així que vaig deixar la carrera i el que en principi era una cosa temporal per aconseguir pagar-me els estudis es va convertir en la meva feina estable.

Tot i això, no has abandonat del tot les ciències.

No. Sempre m'ha agradat molt la docència i, quan surto de treballar, dono classes de matemàtiques i física en una acadèmia. És poc temps al dia, un parell d'hores, però és una tasca molt gratificant. A vegades, és molt més senzilla una equació matemàtica que alguns dels problemes amb què ens trobem a l'ICO!

Què recordes dels teus inicis? Ha canviat molt el centre?

L'ICO l'Hospitalet ha crescut molt. El que més ha canviat és el volum d'activitat. Ara hi ha molta més feina. Quan jo vaig arribar hi havia dos o tres acceleradors lineals, ara n'hi ha cinc més el simulador i el TAC. Un altre exemple és el Servei de Farmàcia. Abans preparaven els citostàtics en unes hores molt concretes; ara és molt més sovint. Hi ha molta més activitat, molts més treballadors, molts més pacients... Suposo que això diu molt de l'ICO, que es fan les coses ben fetes. En el terreny personal, recordo el meu primer dia, en què em va impressionar molt anar vestit de blanc.

Quines tasques feu els zeladors?

Tenim una sèrie de tasques programades que fem cada dia: hi ha uns circuits establerts per repartir i recollir documentació, històries clíniques, mostres biològiques, els fàrmacs per a la quimioteràpia... Una altra gran part de la nostra feina és acompanyar els pacients a fer-se proves o tractaments. També ens encarreguem de distribuir tota la roba que s'utilitza a l'hospital. A part, donem suport a d'altres serveis en necessitats concretes, com trasllats de mobiliari.

I tu quines funcions específiques tens?

Com a responsable, intento organitzar les tasques diàries i repartir els torns evitant càrregues d'esforç, és a dir, ser just i equitatiu. Actualment hi ha 16 zeladors que van rotant, tots fan de tot. Afortunadament, la relació amb els meus companys és molt bona i ens ajudem molt els uns als altres.

Què és el que més t'agrada de la feina?

El contacte amb la gent. M'agrada molt comunicar-me, relacionar-me, i aquesta feina t'ho permet. Fer de zelador t'ofereix l'oportunitat d'estar en contacte amb tot el personal –metges, infermeres, tècnics...– i també ets molt proper als pacients, i, com deia, és molt enriquidor.

Com és la vostra relació amb els pacients?

Intentem animar-los i encoratjar-los. En molts casos són persones que no estan bé, no només físicament, sinó també anímicament. A vegades no tenen ganes de parlar, de relacionar-se. Nosaltres entrem a les habitacions amb alegria i bona cara per animar-los.

Us considereu ben valorats per la resta de treballadors de l'ICO?

La veritat és que sí. No me'n vaig adonar fins que vaig passar a ser el responsable de consergeria, però he vist que, en general, ens valoren molt. Això també és una responsabilitat per fer cada dia millor la nostra feina. En aquest hospital hi ha una relació molt cordial i familiar, ens coneixem pràcticament tots des de fa molt anys, i si algú necessita la nostra ajuda li donem.

En aquests més de deu anys a l'ICO, deus tenir tot tipus d'històries i anècdotes per explicar.

I tant, ens ha passat de tot. Des de rebre moltes cartes dirigides al senyor Duran i Reynals fins a històries d'humor negre. Recordo un vespre, al cap de poc de començar a treballar a l'ICO, en què jo era l'únic zelador de guàrdia. Es va produir un exitus i quan vaig anar a buscar el cos a l'habitació per traslladar-lo no hi era. Vam muntar un dispositiu amb el personal de seguretat per localitzar-lo i ens vam trobar que la família se l'endua cap a casa per les escales...

Entre la feina i les classes de matemàtiques i física, tens temps per a altres activitats?

Sí, intento trobar temps per a altres coses que m'agraden. Ara m'he aficionat molt a la muntanya i a fer submarinisme. També m'agrada dibuixar, jugar a futbol o tennis i durant 23 anys he jugat a hoquei patins amb un equip de El Prat de Llobregat.

“En aquest hospital hi ha una relació molt cordial i familiar. Ens coneixem pràcticament tots des de fa molts anys i si algú necessita la nostra ajuda li donem”